

ON A DOCUMENT CONCERNING THE CALENDAR REFORM

Veselka Trajkovska

*Astronomical Observatory, Volgina 7, 11160 Belgrade 74, Serbia and
Montenegro, e-mail: vtrajkovska@aob.bg.ac.yu*

Abstract.

One considers the contents of a document from 1927 which belongs to the archive material of the Serbian Orthodox Church and where the introducing of the calendar reform according to the project of Maksim Trpkovic (1864-1924) was proposed and its advantages over the modification done at the Panorthodox Congress in Constantinople in 1923 by Milutin Milankovic (1879-1958) were emphasized.

After the First World War the Gregorian Calendar was adopted by many states. At the Panorthodox Congress in Constantinople in 1923 a solution was adopted according to which the Julian Calendar should be improved, but it was not accepted, i. e. followed, by all Orthodox Churches. Since the Serbian Orthodox Church had not reformed its calendar, Jovan Zivkovic (1859-1929), professor at the Theological School in Sremski Karlovci (he taught church rule and elements of orthodox paschalia) [1], who was appointed by the Church for the matter of calendar reform, addressed the Holy Archiereic Council with intention to solve the question of calendar reform.

Two copies of this document (following the enclosed material) are kept in the Archives of Serbian Orthodox Church as No 91/40 dated on November 19, 1927, i. e. December 2 according to the Gregorian Calendar, as well as No 2456 dated on December 2/15, 1927, with regard that it was further sent for consideration to the Holy Archiereic Synod (see Appendix). In this document Zivkovic requires the calendar to be reformed according to the project of Maksim Trpkovic (1864-1924) and emphasizes the advantages of such a solution over the modification done during the Panorthodox Congress in Constantinople in 1923 by Milutin Milankovic (1879-1958). Zivkovic's greatest objections to the modified variant concern the fact that for such a way of reckoning the vernal equinox occurs on March 20. In Trpkovic's project the

vernal equinox occurs on March 21 according to the existing rules. In the document Zivkovic writes: "When the Pan-Orthodox Congress adopted badly modified Trpkovic's project, it is to expect our Holy Synod to accept the quite good original", "our Church and our people can be proud of Trpkovic's project, instead of avoiding this and letting it to be damaged by others, and being proud of it as something belonging to them, would mean a treason to Serbian Culture".

He addressed several times the highest Church Authorities explaining the necessity of calendar reform and its adequate solving. Also, he published (in 1919, 1922, 1923, 1927, 1929) several articles concerning the calendar reform wherein he explains and favours the project of Maksim Trpkovic [2]. The reform has not still been carried out by Serbian Orthodox Church for a number of reasons having essentially no scientific character.

Acknowledgements. This work is a part of Project 1471 supported by the Ministry for Science and Environmental Protection of the Republic of Serbia.

References

1. ***, Glasnik Srpske Pravoslavne Patrijarsije, 5, 1929
2. Trajkovska, V., Reform of calendar: Maksim Trpkovic and Milutin Milankovic, Publ. Astron. Obs. Belgrade, 75, 2003, 301-306

Свети Архијерејски Саборе!

Свети Архијерејски Сабор Српске Православне Цркве у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца донео је, поводом одлуке Свеправославног Конгреса 1923. о календару, своју одлуку, којом се већином гласова (18 : 3) сагласио са одлуком истог конгреса донетом по том предмету, но под условом, да реформа ступи у живот једновремено са свима црквама у уверењу и оправданом очекивању, да ће и остале православне цркве тако поступити.

Међутим суседне православне цркве у Грчкој и Румунији, па и мало даље, у Пољској решиле су календарско питање не чекајући истовременог уважања, а што је још горе, и за осуду, решиле су га свака на свој начин и то сасвим погрешно: Грчка је црква усвојила григоријански календар а задржала православну пасхалију, која се с оним никако не може у склад довести, Румунска црква удесила је свој календар према одлуци Цариградског Свеправославног Конгреса 1923. који је добру српску реформу унаказио, а Пољска има — како се чује — два календара: један за вароши (поправљен!) а други за село (непоправљен!).

Таквим поступцима нарушено је молитвено јединство у Једној Светој Саборној и Апостолској Цркви, које ваља зарана васпоставити, да се дисхармонија календарска не претвори у раскол.

Могућност за то васпостављање поседује само Српска Православна Црква јер она једина има добар пројект за правилно решење календарског питања у духу наређења св. I. Васељенског Сабора, и штета је велика што га као таквог није у живот увела још 1919. г., кад је стао на снагу државни закон о изјединачењу календара, па би се досад већ и заборавило да смо се негда служили нетачним календаром.

Поменути могућност пружа светом Српском Архијерејском Сабору пројект за реформу календара, који је још пре 30 година израдио, сад већ покојни, проф. Максим Триковић, јер тај пројект задовољава свима потребама и црквеним и државним и то у таквој мери, да тако рећи за хиљаде векова неће настати потреба даљег поправљања календара.

Исти је пројект на Свеправославном Конгресу 1923. модификован, али тако неспретно и несретно, да ће се 2000. године равнодневица спустити заједно са григоријанском на 20. март, а то се противи наређењу св. I. Васељенског Сабора, који је утврдио равнодневицу на 21. март. Од григоријанске

Fig. 1

реформе има свеpravославна модификација само ту предност, што ће јој равнoднeвница, кад се спусти на 20. март, на том датуму и остати, штавише попеће се у 900 година двапут на 21. март али само за 1 час и 20 минута односно за 4 часа. Много је правилнији управо једино правилан Трпковићев пројект, по ком ће равнoднeвница остати вечито на 21. марту, а и кад се спусти на 20. март, недостајаће јој само 1 час 20 минута, односно 4 часа до потпуног навршења дана, што ће се догодити свега по једанпут у 900 година. Тај малени недостатак се не да никојим начином избећи а да се не падне у већу погрешку, у какву је н. пр. већ пао Свеpravославни Конгрес а по њему и Румунска Црква. Стога се око те незнатне и невинe грешке не треба ни задржавати, још мање због ње усвајање Трпковићева пројекта даље одлагати, да не би још која црква залутала за свеpravославном модификацијом или чак и григоријанским календаром. Кад је Свеpravославни Конгрес усвојио рђаво модификован Трпковићев пројект, тим пре може наш Свети Архијерејски Сабор усвојити сасвим добар оригиналан.

Пошто за правилно решење календарског питања нема и не може бити бољег пројекта од Трпковићевог, и пошто је тај пројект плод научног рада сина наше вере, крви и жељка, то би нашем Светом Архијерејском Сабору у националну и патријотску дужност спадало, да томе пројекту прибави уважење, које он својом врсношћом потпуно заслужује, јер се наша Црква и наш род може Трпковићевим пројектом само поносити, па би обилажење истога и пуштање да га други кваре и њиме се као својим диче, значило издајство српске културе, коју је и Српска Црква дужна помагати.

А што Трпковићеву пројекту даје још већу цену је то, да се њему може прилагодити и садашња православна Пасхалија. Тако за ово столеће важе сви датуми Ускрса почевши од 1. године столећа са 1. годином Индиктијона. За идуће столеће требаће датуме Индиктијона повећати за 1 јединицу, тако н. пр. 2001. г., за коју у Индиктијону стоји ускршњи датум 8. априла, биће 9. априла, 2001. г. биће 1. април место 31. марта и т. д., а само ће се 2031. поправити на 14. април (место 7. април), 1938. на 19. април (м. 26. априла на који Ускрс не сме пасти) и 2051. на 3. април (место 27. март); сви остали ускршњи датуми се повећавају само за 1 јединицу. Таквим начином били бисмо мирни до 2100. године, кад ће наши потомци имати дужност, да у Индиктијону учине даље исправке, ако буду хтели да се њиме служе.

Исправком календара на овај начин неће се ништа мењати у црквеној години ни у црквеним књигама. Постави ће остати на своме месту и дужини као и досад. Једном речи ући ћемо без икакве штете а са великом моралном и материјалном добити у нов ваљан ред.

Сам прелаз на тачан календар може се најзгодније извршити или у јануару, на појутарје Св. Саве — у години кад се месојеђе држе, или пред Видов-дан — у години кад је петровски пост дужи, или на појутарје Крстова-дне — ма које године.

Fig. 2

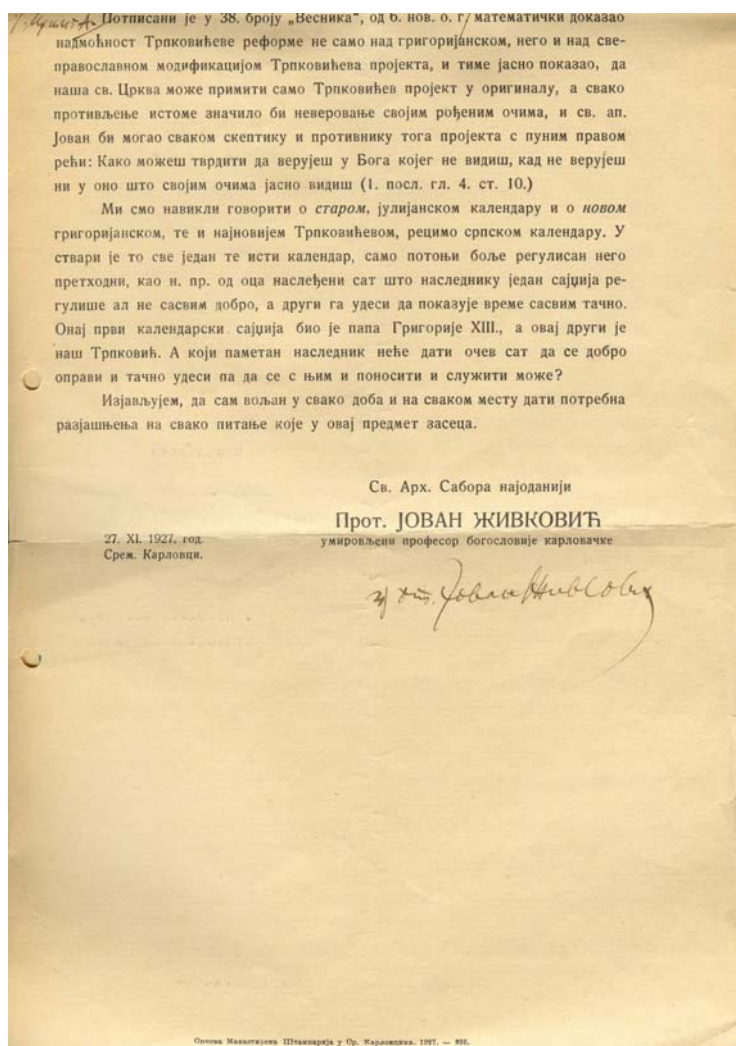

Fig. 3

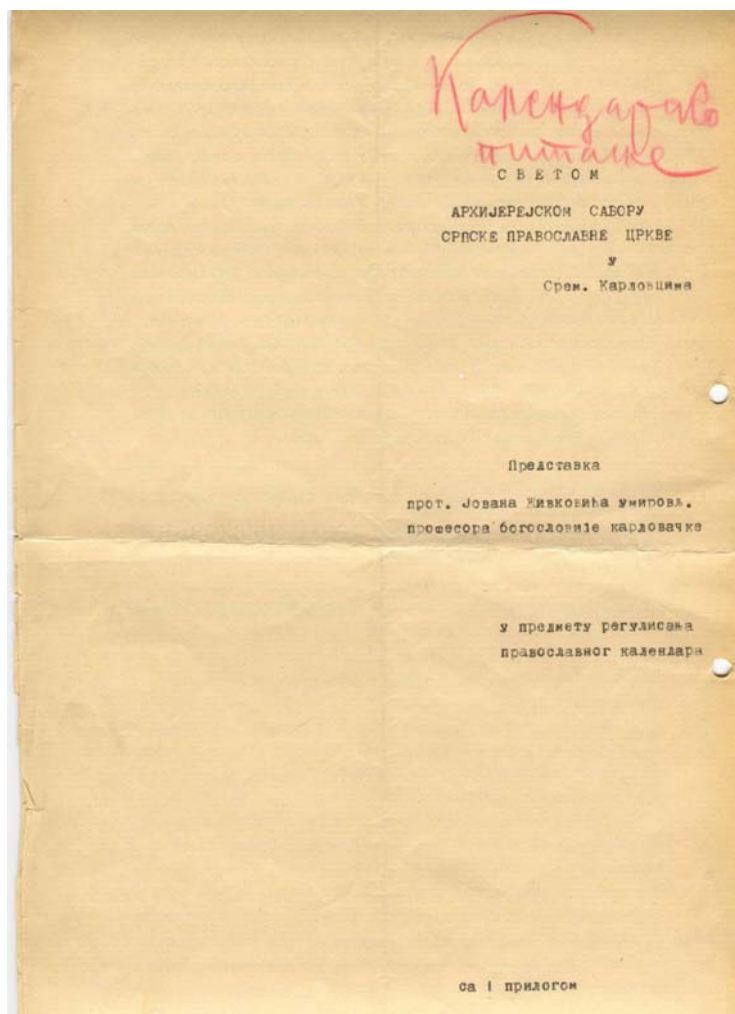

Fig. 4

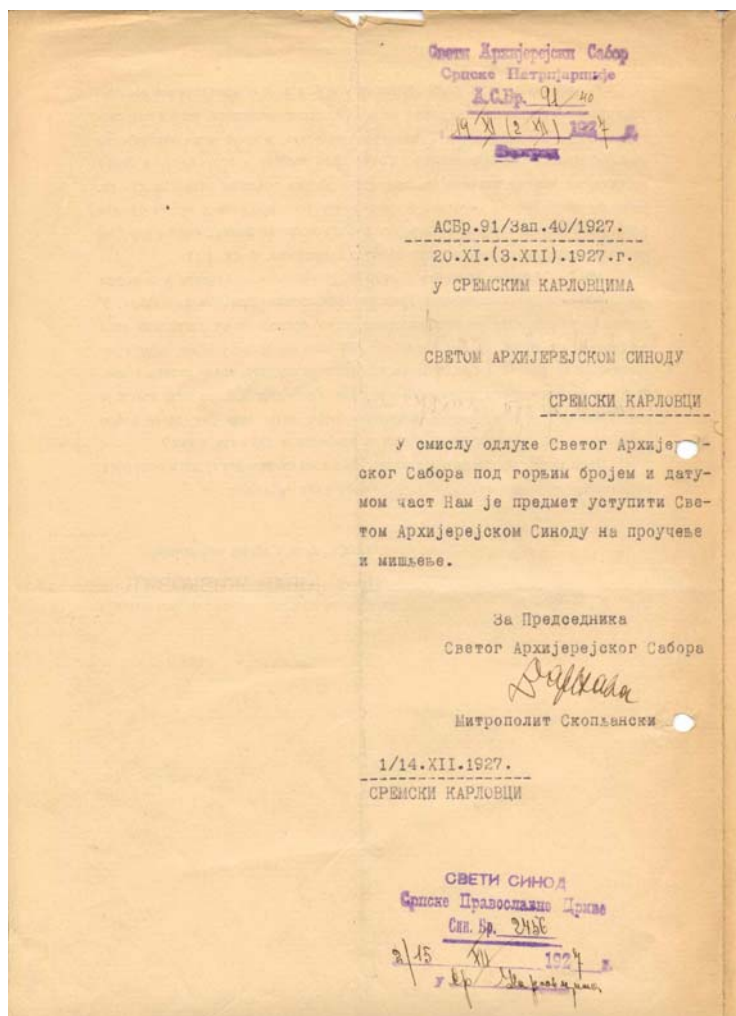

Fig. 5